

RJ-Uiting 2018-7: ‘Overwegingen ten aanzien van de verwerkingswijze van cryptocurrencies in de jaarrekening’.

1. Inleiding

Deze RJ-Uiting dient gelezen te worden als een discussiestuk en heeft niet de status van een (ontwerp-)Richtlijn. De Raad voor de Jaarverslaggeving (‘RJ’) heeft uit de praktijk vragen ontvangen over de verwerkingswijze van cryptocurrencies in de jaarrekening. Een cryptovaluta (hierna: *cryptocurrency*) heeft betrekking op een vorm van uitwisselen van digitale munten. Cryptocurrency wordt met software gecreëerd. Voorbeelden van bekende cryptocurrencies zijn: bitcoin, litecoins en ripple. Een cryptocurrency is niet gekoppeld aan een fysieke valuta en wordt (op dit moment) niet ondersteund door een overheid, centrale bank, juridische entiteit, onderliggende waarde of grondstof. Er zijn vele soorten van cryptocurrencies die bestaan in verschillende stadia van volwassenheid. Cryptocurrencies kunnen ‘genoteerd’ zijn op uitwisselingsplatformen met als tegenwaarde een valuta (dat wil zeggen een prijs uitgedrukt in een valuta zoals bijvoorbeeld de US dollar).

Deze RJ-Uiting heeft als doel om een algemene beschouwing te geven hoe een cryptocurrency als een actief binnen Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen kan worden geclassificeerd en gewaardeerd. Het betreft de classificatie en waardering in het geval dat een rechtspersoon een cryptocurrency houdt en heeft verkregen door ruil of koop. Deze RJ-Uiting gaat niet in op de classificatie en waardering van een cryptocurrency die door een rechtspersoon wordt uitgegeven (bijvoorbeeld via een zogenoemde *Initial Coin Offering – ICO*) of cryptocurrencies die door een rechtspersoon worden vervaardigd via het delven (*mining*).

2. Verwerking van cryptocurrencies in de jaarrekening

De RJ is van oordeel dat cryptocurrencies niet voldoen aan de definitie van liquide middelen of een financieel actief. Daarmee kunnen ze niet als zodanig worden verwerkt in de jaarrekening.

Liquide middelen zijn instrumenten in de vorm van papier of een munt (chartaal geld) of een tegoed op een bank (giraal geld). Deze gelden worden uitgegeven door een overheid dan wel door onder toezicht van de overheid staande instellingen. Cryptocurrencies worden echter niet uitgegeven of ondersteund door een overheid, en ook niet door een instelling onder toezicht van een overheid. Derhalve zijn cryptocurrencies naar het oordeel van de RJ geen liquide middelen. Voorts betreft

het bezit van een cryptocurrency veelal geen contractueel recht om liquide middelen of een ander financieel actief te ontvangen, waarmee een cryptocurrency naar het oordeel van de RJ evenmin aan de definitie van een financieel instrument voldoet.

De mogelijke verwerkingswijze is afhankelijk van de doelstelling van het houden van cryptocurrencies. Cryptocurrencies kunnen bijvoorbeeld worden gehouden voor een langere termijn, voor onderzoeksprojecten, voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering of als een belegging. Afhankelijk van de doelstelling van het houden van cryptocurrencies kunnen cryptocurrencies volgens de RJ worden aangemerkt als:

- immateriële vaste activa;
- voorraden; of
- andere beleggingen.

De bij deze jaarrekeningposten behorende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn dan van overeenkomstige toepassing. Dit betekent voor cryptocurrencies dat:

- immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of – onder voorwaarden – tegen actuele waarde (zie RJ 210 Immateriële vaste activa);
- voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (zie RJ 220 Voorraden);
- andere beleggingen in overeenstemming met artikel 2:384 BW kunnen worden gewaardeerd tegen kostprijs of actuele waarde. Indien tegen actuele waarde wordt gewaardeerd, kunnen de waardeveranderingen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening of eerst via de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen en bij realisatie in de winst-en-verliesrekening.

In bovenstaande gevallen worden – indien van toepassing – onder meer de bepalingen ten aanzien van het onderscheid vaste en vlottende activa, bijzondere waardeverminderingen en het vormen van een herwaarderingsreserve in acht genomen.

De bepalingen ten aanzien van immateriële vaste activa en voorraden zijn reeds uitgewerkt in de Richtlijnen. Om die reden geeft de RJ in onderdeel 3 van deze RJ-Uiting nadere overwegingen wanneer cryptocurrencies worden beschouwd als een andere belegging

3. Overwegingen als cryptocurrencies worden beschouwd als een andere belegging

Een belegging kan worden gedefinieerd als een actief dat wordt aangehouden om opbrengsten of waardevermeerdering, of beide, te realiseren, en niet is bedoeld voor gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening, of voor verkoop als onderdeel van de gewone bedrijfsuitoefening.

Als een cryptocurrency wordt gehouden voor verkoop als onderdeel van de gewone bedrijfsuitoefening, dan moet gedacht worden dat het wordt gehouden als middel om te ruilen. Dan voldoet het naar het oordeel van de RJ niet aan de definitie van een belegging. Ook als een cryptocurrency wordt gehouden voor gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening, is de cryptocurrency naar het oordeel van de RJ geen belegging. Dan zal een cryptocurrency bijvoorbeeld kunnen worden aangemerkt als voorraden of immateriële vaste activa.

Als een cryptocurrency wordt beschouwd als een andere belegging dan gelden de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. Artikel 2:384 lid 7 BW bepaalt dat waardevermeerderingen van andere beleggingen die tegen actuele waarde worden gewaardeerd, onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening kunnen worden verantwoord. Indien er geen frequente marktnotering bestaat,

wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW ten laste van de vrije reserves of uit het resultaat van het boekjaar een herwaarderingsreserve gevormd. Er wordt geen herwaarderingsreserve gevormd indien een frequente marktnotering bestaat.

RJ 240.224 stelt dat van frequente marktnoteringen volgens de Memorie van toelichting sprake is indien activa onmiddellijk tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht. Volgens de Nota van toelichting bij het Besluit actuele waarde is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactieprijzen publiekelijk bekend zijn. Of er sprake is van een frequente marktnotering zal gezien de diversiteit in verschijningsvormen van cryptocurrencies per individueel actief beoordeeld moeten worden op basis van alle feiten en omstandigheden – net als bij andere activa, zoals financiële instrumenten en agrarische voorraden.

Indien op grond van artikel 2:384 lid 1 BW andere beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde en waardevermeerderingen niet onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen maar rechtstreeks worden verwerkt in het eigen vermogen, worden deze waardevermeerderingen op grond van artikel 2:390 lid 1 BW opgenomen in een herwaarderingsreserve.

Op grond van artikel 11 Besluit actuele waarde (BAW) komt de marktwaarde als invulling voor de actuele waarde in aanmerking. Op grond van artikel 2:384 lid 1 BW kunnen andere beleggingen overigens ook worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de kostprijs.

4. Presentatie en toelichting

Wanneer een rechtspersoon cryptocurrencies houdt, is de RJ van oordeel dat de rechtspersoon rekening zou moeten houden met de bepalingen ten aanzien van presentatie en toelichting.

Artikel 9 van het Besluit modellen jaarrekening (BMJ) bepaalt dat wanneer een bedrag onder meer dan één post zou kunnen worden opgenomen, in de toelichting moet worden vermeld onder welke andere post of posten het bedrag kan worden opgenomen, hoe groot het bedrag is en waarop het betrekking heeft indien het in artikel 2:362 lid 1 BW bedoelde inzicht daardoor wordt gediend.

Ten aanzien van de presentatie van andere beleggingen bepaalt het BMJ niet op welke wijze een andere belegging in de balans moet worden gepresenteerd. Volgens artikel 7 lid 2 BMJ mogen posten worden ingevoegd voor zover de inhoud niet wordt gedekt door een in het gekozen model vermelde post die niet als ‘overige’ is aangeduid. Volgens de RJ kunnen daarmee andere beleggingen als een afzonderlijke post in de balans worden gepresenteerd, waarbij de bepalingen inzake het onderscheid tussen vlottende en vaste activa in acht worden genomen.

Op basis van artikel 2:362 lid 1 BW is het noodzakelijk dat alle gegevens worden verstrekt die voor de oordeelsvorming nodig zijn. Uiteraard speelt de omvang van de post uit hoofde van het aanhouden van cryptocurrencies een rol over de mate van detaillering van de gegevens in de toelichting; het zogenoemde materialiteitsaspect. In de Richtlijnen worden de termen ‘belangrijk’, ‘vereist voor het inzicht’, ‘noodzakelijk voor het inzicht’ en ‘relevant’ zonder verschil in betekenis gebruikt (RJ 115.222).

Ingevolge artikel 2:384 lid 5 BW moeten de grondslagen van de waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat met betrekking tot elk der posten uiteengezet (RJ 120.401).

Overeenkomstig de bepaling in alinea 124 van hoofdstuk 110 Doelstellingen en uitgangspunten is de RJ van oordeel dat een rechtspersoon die cryptocurrencies in haar jaarrekening verwerkt de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling van cryptocurrencies consistent moet toepassen. Tevens behoort de rechtspersoon dan te melden wat de doelstelling is van het houden van cryptocurrencies en welke overwegingen een rol hebben gespeeld voor de classificatie en waardering. Naar mening van de RJ zou de rechtspersoon een uiteenzetting moeten geven omtrent de aan cryptocurrencies verbonden risico's en de bedrijfsdoeleinden die daarmee worden gediend. Ofschoon cryptocurrencies niet als financiële instrumenten worden aangemerkt, kan aansluiting gevonden worden bij de bepalingen inzake de toelichting zoals opgenomen in paragraaf 9 van hoofdstuk 290 Financiële Instrumenten.

5. Slotbeschouwing

Via deze RJ-Uiting geeft de RJ overwegingen voor de verwerking, presentatie en in de toelichting op te nemen gegevens van cryptocurrencies en geeft hiermee ook enigszins richting aan de verwerking en de in de toelichting op te nemen gegevens van andersoortige 'andere beleggingen' zoals bedoeld in artikel 2:384 lid 7 BW. De RJ is zich er van bewust dat de verschijningsvormen van deze andere beleggingen zeer divers kunnen zijn.

De RJ heeft ervan kennisgenomen dat diverse nationale en de internationale *standard setters* doende zijn analyses te verrichten over de wijze van verwerking van cryptocurrencies in de jaarrekening. Indien specifieke ontwikkelingen daarin aanleiding geven tot een nieuwe zienswijze over de verwerking van cryptocurrencies, zal de RJ hierover communiceren.

Indien u vragen of opmerkingen heeft naar aanleiding van deze RJ-Uiting, nodigt de RJ u uit om – bij voorkeur per email (secretariaat@rjnet.nl) – contact op te nemen met het RJ-secretariaat.

Amsterdam, 4 oktober 2018